

„Dopalacze”
Chwilowa moda czy realne zagrożenie

CENTRUM INFORMACJI
O NARKOTYKACH
I NARKOMANII

Michał Kidawa

Centrum Informacji o Narkotykach i
Narkomanii KBPN

05.10.2010 Ciechanów

Co to są dopalacze?

- „Dopalacz”, czy „dopalacze”- termin nieposiadający charakteru naukowego. Używa się go potocznie, dla nazwania grupy różnych substancji lub ich mieszanek o rzekomym bądź faktycznym działaniu psychoaktywnym, pochodzenia naturalnego lub syntetycznego, nie znajdujących się w wykazie substancji kontrolowanych przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
- Sprzedaż odbywa się za pośrednictwem wyspecjalizowanych sklepów (tzw. „smart shops”, „fun shop”). Nazwa „smart shop” pochodzi od własności sprzedawanych substancji, reklamowanych jako usprawniające funkcje poznawcze

Oferta sklepów

Cała gama wyrobów kolekcjonerskich „nie przeznaczonych do użytku przez ludzi”:

- Produkty: spice, sence, devils, masakrator, sherry, love koko, dominator, cocolino itd..
- Syntetyczne (legal highs) vs. Naturalne (herbal highs)
- Klasery, fajki, wagi, literatura

Oferta sklepów

- Syntetyczne kanabinole - w działaniu zbliżone do THC
- Syntetyczne katynony: metylon, **mefedron**, butylon
 - posiada działanie empatogenne/lekko stymulujące - podobne do MDMA, lecz mniej intensywne. (A. Shulgin)

Dopalacze - historia problemu

- do 2008 - sporadyczne informacje o stronach internetowych w Polsce oferujących legalne substancje psychoaktywne
- początek 2008r. - początek działalności dopalacze.com - nowa jakość w profesjonalnej oprawie marketingowej
- połowa 2008r. - otwarcie pierwszego sklepu stacjonarnego w Łodzi
- do końca 2008r. - 40 sklepów w centrach większych polskich miast
- luty 2009 - CLK zidentyfikowało JWH-018 w produktach „Spice Artcic Synergy” „Smoke” i „Genie”
- 8 maj 2009 - weszła w życie nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
- Na rynku pojawiają się nowe substancje - mefedron oraz syntetyczne kanabinoidy.
- do teraz jest ponad 1000 sklepów

Legalność

- Ustawa o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 20 marca 2009 [Dz.U. z 2009 Nr 63 poz. 520]
- Weszła w życie 8 maja 2009
- Wprowadza pod kontrolę prawną: **BZP**, **JWH-018** oraz 15 roślin najczęściej występujących w składzie „dopalaczy”

***BENZYLPIPERAZYNA**, ARGYREIA NERVOSA, BANISTERIOPSIS CAAPI, CALEA ZACATECHICHI, **CATHA EDULIS**, ECHINOPSIS PACHANOI, **JWH-018**, KAVA KAVA, LEONOTIS LEONURUS, MIMOSA TENUIFLORA, MITRAGYNA SPECIOSA, NYMPHEA CAERULEA, PEGANUM HARMALA, RIVEA CORYMBOSA, **SALVIA DIVINORUM**, TABERNANTHE IBOGA, TRICHOCEREUS PERUVIANUS*

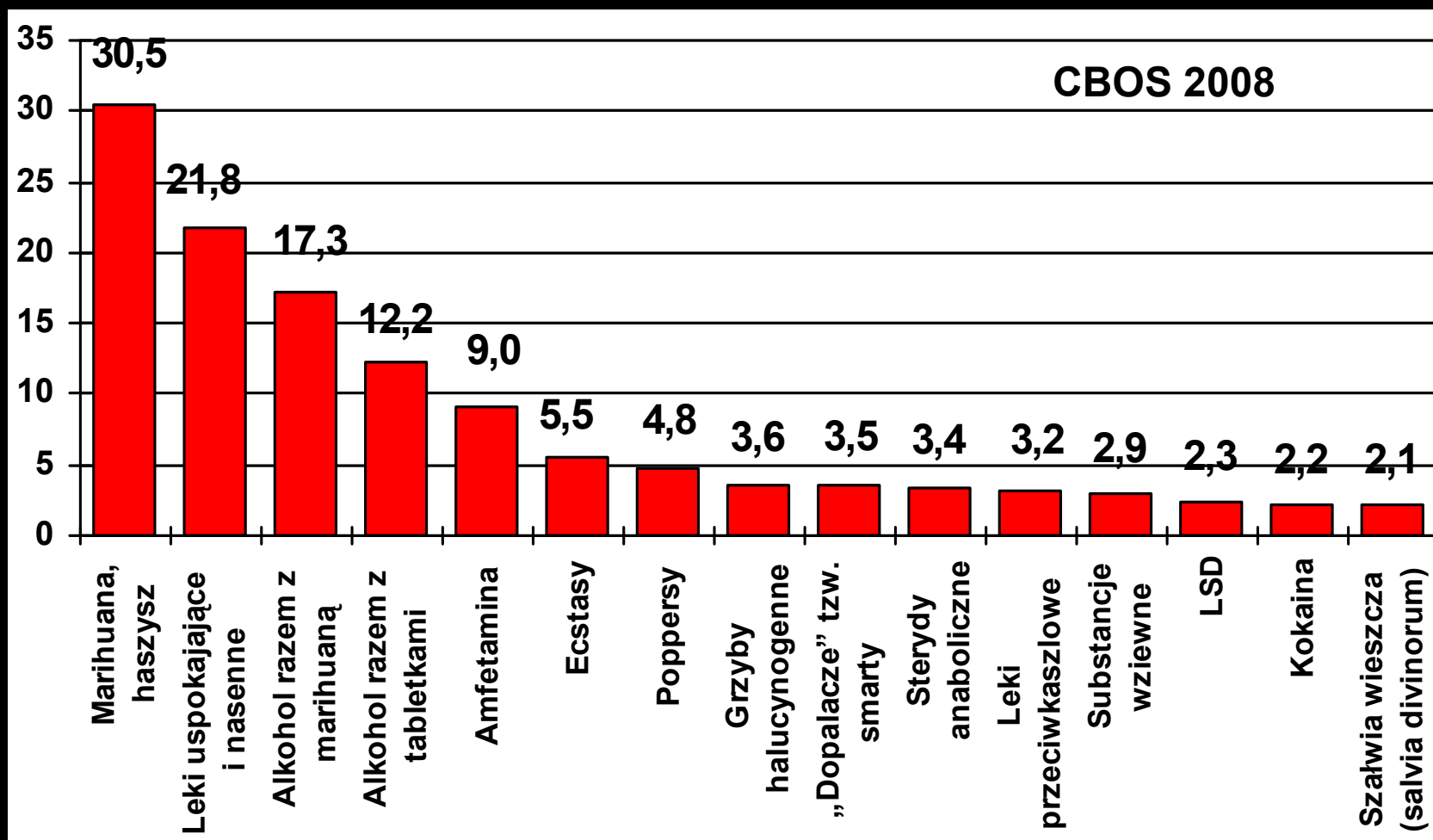
- Ustawa o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 10 czerwca 2010 [Dz.U. z 2010 Nr 143 poz. 962]
- Weszła w życie 25 sierpnia 2010
- Wprowadza pod kontrolę prawną: mefedron oraz grupę syntetycznych kanabinoli

MEFEDRON**, **JWH-073**, **JWH-398**, **JWH-250**, **JWH-200**, **CP 47,497** + *homologi*, **HU-210

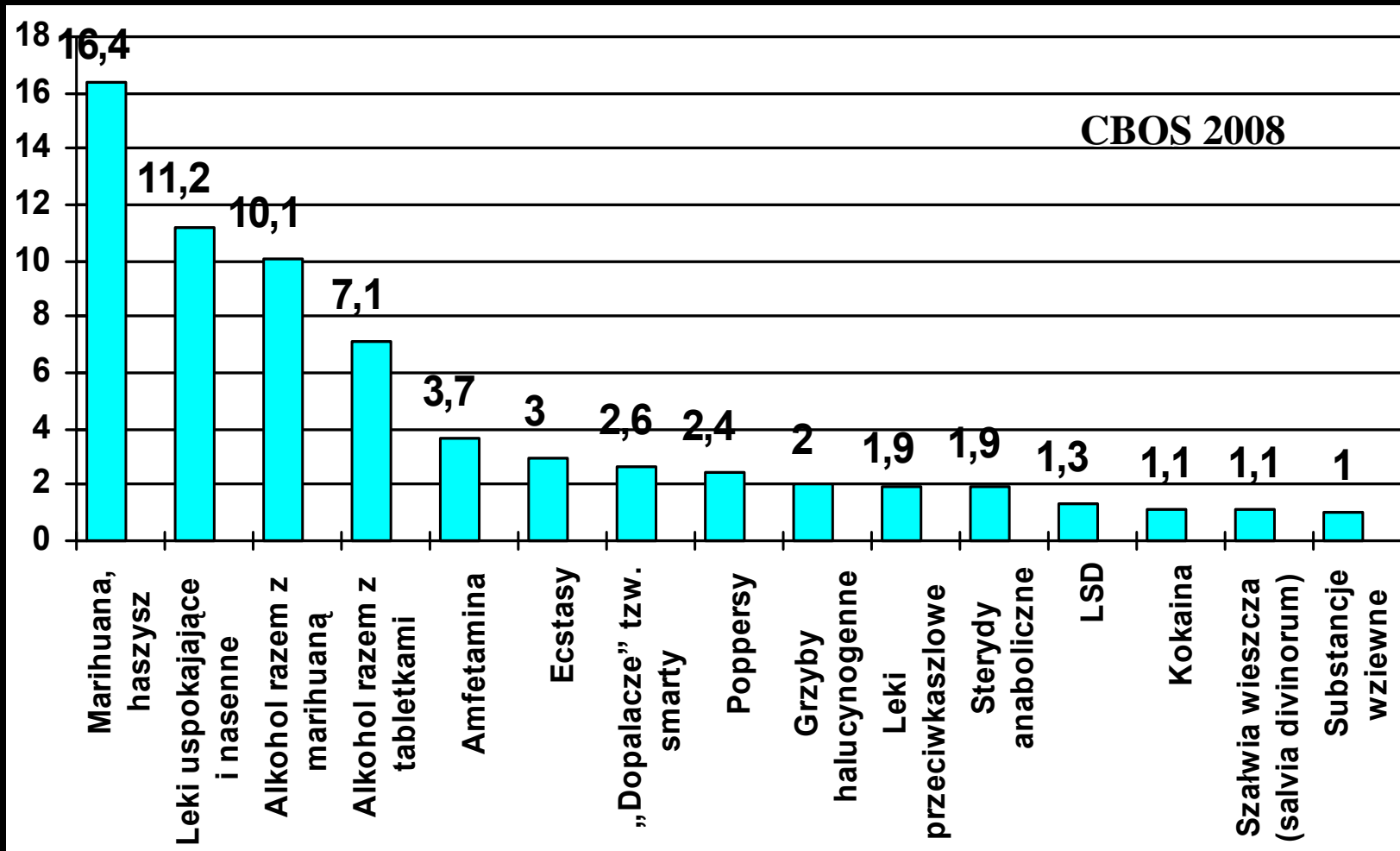
Skala zjawiska

- CBOS - Młodzież 2008 - Projekt badawczy na zlecenie Krajowego Biura

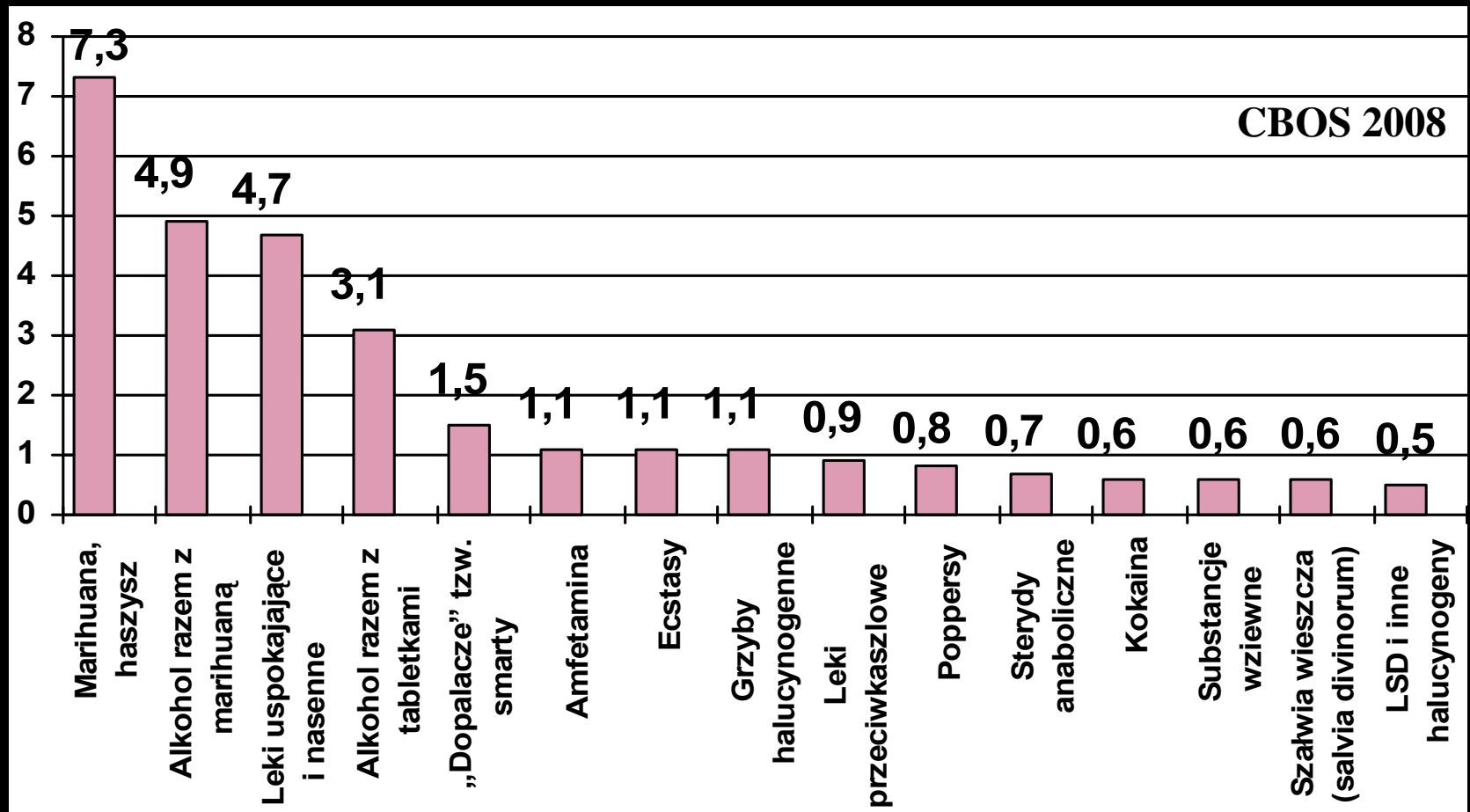
Odsetki uczniów, którzy używali poszczególnych środków chociaż raz w swoim życiu

Odsetki uczniów, którzy używali poszczególnych środków w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Odsetki uczniów, którzy używali poszczególnych środków w ciągu ostatnich 30 dni

Jak przeciwdziałać?

- Aktywne monitorowanie na poziomie krajowym
- Stała współpraca z EMCDDA oraz innymi krajami UE
- Naukowa/interdyscyplinarna ocena ryzyka (zabezpieczenie środków finansowych na prowadzenie analiz i badań)
- W uzasadnionych przypadkach wprowadzenie stałej kontroli prawnej substancji
- Działania informacyjno-edukacyjne

Europejski System Wczesnego Ostrzegania o Nowych Narkotykach

Cel: Identyfikacja nowych substancji psychoaktywnych pojawiających się na europejskiej scenie narkotykowej, wymiana informacji, ocena ryzyka oraz opracowanie rekomendacji co do ewentualnej kontroli prawnej na poziomie europejskim dla Rady Unii Europejskiej.

Partnerzy w ramach Systemu: Krajowe punkty kontaktowe (National Focal Points) zlokalizowane w Krajach UE. Rolę koordynatora Systemu w ramach EU pełni EMCDDA.

Zmiany w prawie

nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - wprowadzenie nowych instrumentów oraz procedur oceny ryzyka:

aktywny monitoring, czasowa kontrola (18 miesięcy), zespół ds. oceny ryzyka, ocena ryzyka, zakaz reklamy

Zespół ds. oceny ryzyka - zadania

- analiza informacji o zagrożeniach związanych z używaniem środków zastępczych przekazywanych przez członków zespołu, administratora systemu monitorowania oraz Centrum Informacji o Narkotykach i Narkomani;
- przeprowadzanie procedury oceny ryzyka
- przedstawianie rekomendacji dla Ministra Zdrowia co do wprowadzenia ograniczeń i zakazów;
- dokonywanie okresowych ocen zagrożeń związanych z używaniem środków zastępczych;
- wykonywanie innych zadań powierzonych przez Radę.

Ocena ryzyka - zakres

Ocena ryzyka uwzględnia:

- właściwości fizyczne i chemiczne środka zastępczego lub zawierających go produktów;
- szkody zdrowotne związane z używaniem środka zastępczego lub zawierających go produktów;
- szkody społeczne związane z używaniem środka zastępczego lub zawierających go produktów;
- ryzyko powstania uzależnienia związane z używaniem środka zastępczego lub zawierających go produktów;
- regulacje zawarte w powszechnie obowiązujących aktach prawnych w tym w przepisach prawa międzynarodowego;
- analizę możliwych rozwiązań prawnych, w tym wprowadzenia ograniczeń, zakazów lub określenia warunków produkcji, obrotu lub stosowania środka zastępczego lub wprowadzania do obrotu lub stosowania zawierających go produktów oraz rodzaje i zakres tych ograniczeń, zakazów lub warunków, a także ocenę konsekwencji ich wprowadzenia.

Ograniczenia, zakazy, warunki

- w zakresie nie szerszym niż konieczny do zapobieżenia powstawaniu szkód zdrowotnych lub społecznych wynikających z używania środków zastępczych lub zawierających je produktów;
- na czas nie dłuższy niż 18 miesięcy.

Minister właściwy do spraw zdrowia w drodze rozporządzenia może.....

Ograniczenia, zakazy, warunki

- określić informacji, które muszą być umieszczane na opakowaniu środka zastępczego lub zawierających go produktów;
- określić sposób stosowania lub przechowywania środka zastępczego lub zawierających go produktów;
- określić minimalną lub maksymalną ilości środka zastępczego lub zawierających go produktów dostępnych w sprzedaży detalicznej w pojedynczym opakowaniu;
- określić minimalne lub maksymalne stężeń środka zastępczego w zawierających go produktach;
- określić warunki lokalizacji, jakim muszą odpowiadać punkty sprzedaży środków zastępczych lub zawierających je produktów;
- zakazać sprzedaży środka zastępczego lub zawierających go produktów osobom w wieku poniżej 18 lat, na odległość lub przy użyciu automatów;
- zakazać sprzedaży detalicznej środka zastępczego lub zawierających go produktów;
- zakazać obrotu środkiem zastępczym lub zawierającymi go produktami.

Akcja edukacyjno-
profilaktyczna „Dopalacze
mogą Cię wypalić”

www.dopalaczeinfo.pl

**dopalacze
mogą cię wypalić**

Poznaj fakty

• Dopalacze na każdego mogą zadziałać inaczej • Nigdy nie wiesz, jak zareaguje Twój organizm • Dopalacze nie zostały poddane tak dokładnym badaniom jak leki • Dopalacze mogą spowodować bezsenność, nudności, wymioty, bóle głowy, drgawki, problemy z oddychaniem, stany lękowe.

Chcesz wiedzieć więcej?
www.dopalaczeinfo.pl

Akcja Krajowego Biura
ds. Przeciwdziałania Narkomanii

Wydane za środków Krajowego Biura
ds. Przeciwdziałania Narkomanii - Egzemplarz bezpłatny

- adresowana do młodzieży w wieku 15-25 lat, potencjalni klienci sklepów z „dopalaczami”
- rzetelna informacje o nowych substancjach
- informacje o ryzyku związanym z używaniem
- informacje o legalności

Mity czy fakty

- "dopalacze są **bezpieczną alternatywą** dla substancji nielegalnych"
- "dopalacze są wyrobami **kolekcjonerskimi**"
- "dopalacze są **legalne** w całej Europie"
- „poza tabletkami imprezowymi, dopalacze to w większości zioła lub ich mieszanki od setek lat wykorzystywane w obrzędach religijnych. Wszystkie są pochodzenia naturalnego. **Żadnej chemii**”

Zagrożenia ?

- Każda substancja psychoaktywna w określonych warunkach może być niebezpieczna
- Substancje psychoaktywne działają trochę inaczej na każdy organizm
- Skład chemiczny dopalaczy jest nieznany, występują tam nowe substancje, których wpływ na organizm ludzki nie jest przebadany naukowo.
- Mieszanie dopalaczy z lekami, narkotykami, czy alkoholem może potęgować ich działanie i wprowadzać zagrożenie dla życia.
- Część tzw. dopalaczy ma niskie właściwości psychoaktywne
- Część dopalaczy powoduje nieprzyjemne efekty uboczne (wymioty, bóle głowy, dreszcze)

SZAŁWIA WIESZCZA (*Salvia divinorum*)

Roślina występująca w stanie naturalnym w Sierra Mazateca w Meksyku na wysokościach 300-1800 m n.p.m. Jej głównym składnikiem aktywnym (alkaloidem) jest salvinorin A

Postać fizyczna:

- Susz roślinny (liście, skręty), ekstrakt

SZAŁWIA WIESZCZA (*Salvia divinorum*)

Efekty działania

Indywidualnie zróżnicowane, zależne od organizmu, nastroju i dawek.

- Bardzo silnie halucynacje, brak kontroli nad zachowaniem, trudności w poruszaniu się
- **Palona** - efekt działania utrzymuje się od kilku do kilkudziesięciu minut
- **Doustnie** - efekt może utrzymywać się dłużej, ale jest słabszy

SZAŁWIA WIESZCZA (Salvia divinorum)

Zagrożenia

Zagrożenia i działania niepożądane natury psychicznej:

- Palona działa krótko i bardzo silnie.
- Może wywoływać ataki szału, nieprzyjemne halucynacje, stany lękowe.
- Nie wykluczone, że, podobnie jak niektóre inne halucynogeny (LSD, psylocybina), może indukować choroby psychiczne.

Zagrożenia i działania niepożądane natury fizycznej:

- Brak kontroli nad ciałem powoduje zagrożenie wypadkiem oraz obrażeniami ciała
- Mogą występować nawet kilkugodzinne ból głowy
- Nie wiadomo, jakie są skutki dłuższego zażywania przetworów uzyskiwanych z Salvia Divinorum.

SZAŁWIA WIESZCZA (*Salvia divinorum*)

Legalność

- Nielegalna w Belgii, Danii, Finlandii, Estonii, Chorwacji, Niemczech, Norwegii, Hiszpanii, Szwecji, USA, Japonii, Australii, we Włoszech i na Litwie
- W Polsce objęta kontrolą zgodnie z nowelizacją *ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 roku*, która weszła w życie w dniu 8 maja 2009 roku.

KRATOM

Kratom - jest to jedna z popularnych nazw drzewa liściastego *Mitragyna Speciosa*. Wykazuje skojarzone działanie licznych naturalnych składników liści, z których najistotniejsze są mitragyna i jej hydroksylowa pochodna.

Postać fizyczna:

- Wysuszone i sproszkowane liście albo brunatny sproszkowany ekstrakt z suszonych liści w formie kapsułek (Złoty kratom). Ekstrakt jest około 30 razy silniejszy niż liście.

KRATOM

Efekty działania:

- Kratom stymuluje i działa depresyjnie na ośrodkowy układ nerwowy (OUN). Uważany jest za łagodniejszą formę opium. Od dawna stosowany był jako używka w krajach dalekiego wschodu, co wpisało się w uwarunkowania kulturowe. Żucie świeżych i suszonych liści lub picie wywarów z nich, w niewielkiej ilości, lekko pobudza. W wyższych dawkach wywołuje kolejno euforię, błogostan i senność.

KRATOM

Zagrożenia

Działanie niepożądane:

- Wywołuje wymioty, wpływa na perystaltykę jelit, osłabia potencję seksualną, może spowodować brązowienie skóry.

Zagrożenia:

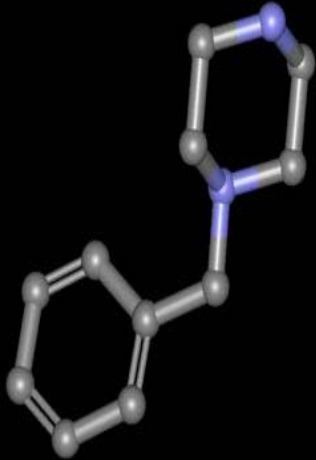
- Przy częstym używaniu mogą wystąpić wszystkie konsekwencje przyjmowania opium łącznie z uzależnieniem. Potęguje działanie innych środków psychoaktywnych, w tym pochodzenia naturalnego (nawet ziół) oraz leków i alkoholu. Obniża sprawność psychomotoryczną, czyli np. zdolność do prowadzenia pojazdów mechanicznych. Produkt można łatwo przedawkować. Z 30 g liści otrzymuje się 1 g ekstraktu, który jest dostępny jako np. złoty kratom.

KRATOM

Legalność

- Kratom jest objęty kontrolą prawną m.in. w Tajlandii, Australii i na Litwie.
- W Polsce *Mitragyna Speciosa* , czyli kratom został objęty kontrolą, zgodnie z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 roku, która weszła w życie 8 maja 2009 roku.

BZP

BZP (C₁₁H₁₆N₂)
Image by Erowid, © 2001 Erowid.org

(N-benzylpiperazyna) -
stymulant Ośrodkowego
Układu Nerwowego
(OUN), o działaniu
podobnym do
amfetaminy

Postać fizyczna:

- Biały proszek,
najczęściej tabletki lub
kapsułki

Historia

- Połowa lat 40'tych - zsyntetyzowane przez firmę Borroughs Wellcome
- Lata 60 i 70 - testowany jako antydepresant - testów zaniechano, kiedy stwierdzono że jest to symulant centralnego układu nerwowego o właściwościach podobnych do amfetaminy
- 1990 - Wspomniane w książce Alexandra Shulgina „PIHKAL” - „biblia designer drugs”
- 1999 - pierwsze raporty o używaniu BZP ze Szwecji
- Od 2004- BZP staje się jednym z głównych tzw. „party drugs” w Nowej Zelandii

BZP

Efekty działania:

- BZP działa stymulując na Ośrodkowy Układ Nerwowy (OUN), podobnie jak amfetamina i metamfetamina, jednak dziesięciokrotnie słabiej. Efekty działania BZP subiektywnie przypominają objawy występujące po użyciu amfetaminy.

BZP

Zagrożenia

Działanie niepożądane:

- Użytkownicy zgłaszają szereg objawów niepożądanych, takich jak: bóle brzucha, nudności, wymioty, bóle głowy, kołatanie serca, brak apetytu, stany lękowe, bezsenność, dziwne myśli, zmiany nastroju, dezorientację, rozdrażnienie oraz drgawki. Istnieje niewielka liczba doniesień klinicznych wskazujących na związki używania BZP z wystąpieniem silnego napadu drgawkowego (padaczkowego).

Zagrożenia:

- Istnieją przesłanki, które świadczą o tym, że BZP może uzależniać. Używanie tej substancji może także spowodować odwodnienie organizmu i przyspieszenie tętna, obciążając tym samym układ krążenia. Jeszcze jednak nie wszystko wiadomo na temat zagrożeń związanych z tą substancją, a także skutków długotrwałego jej używania. Interakcje z innymi lekami pozostają nieznane. Sytuację dodatkowo utrudnia fakt, że substancja ta jest jednym ze składników tabletek/kapsułek i zazwyczaj występuje w połączeniu z 3-trifluorometylofenylpiperazyną (TFMPP).

BZP

Legalność

Legalność:

- Zgodnie z decyzją Rady Unii Europejskiej z dnia 3 marca 2008 r. BZP powinna zostać objęta kontrolą we wszystkich krajach Unii Europejskiej do dnia 3 marca 2009 r.
- W Polsce BZP została objęta kontrolą, zgodnie z nowelizacją *ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 roku*, która weszła w życie 8 maja 2009 roku.

TFMPP

TFMPP - (3-Trifluorometylofenylpiperazyna) - substancja psychoaktywna z grupy pochodnych piperazyny, o działaniu stymulującym.

Postać fizyczna:

- Biały proszek. Najczęściej jednak występuje w połączeniu z BZP pod postacią kapsułek lub tabletek.

TFMPP

Efekty działania

- Większość źródeł podaje, że TFMPP nie powoduje atrakcyjnych dla użytkowników efektów psychoaktywnych. Efekt stymulacji Ośrodkowego Układu Nerwowego (OUN) następuje po użyciu łącznie TFMPP i BZP.
- Mechanizm działania, według niektórych źródeł jest zbliżony do MDMA, a według innych przypomina raczej LSD zmieszane z metamfetaminą (!), choć o dużo słabszym działaniu (przy bardzo niskich dawkach).

TFMPP

Zagrożenia

Działanie niepożądane:

- Migreny, bóle głowy, utrata apetytu, bezsenność, wymioty (nasilające się przy wysokich dawkach).

Zagrożenia:

- Istnieją przesłanki, które świadczą o tym, że TFMPP może uzależniać. Używanie tej substancji może także spowodować odwodnienie organizmu i przyspieszenie tętna, obciążając tym samym układ krążenia. Jeszcze jednak nie wszystko wiadomo na temat zagrożeń związanych z przyjmowaniem tej substancji, a także skutków długotrwałego jej używania. Interakcje z innymi lekami pozostają nieznane. Sytuację dodatkowo utrudnia fakt, że substancja ta działa w połączeniu z BZP.

TFMPP

Legalność

- Substancja objęta jest kontrolą w Danii, Grecji, Szwecji, Chorwacji i Nowej Zelandii.

JWH-018

Naftalen-1-yl-(1-pentylindol-3-yl)metanon - syntetyczny agonista receptorów kanabinoidowych.

Postać fizyczna:

- Grudkowata, twarda, lepka substancja. Barwa zmienia się od ciemno do jasno brązowej, czasem rudawej. Zmienność barwy zależy od stężenia i/lub metody przygotowania. Głównym dostawcą tego związku są Chiny. Substancja rzadko występuje na rynku w opisanej postaci. Zazwyczaj jest dodawana do mieszanek ziołowych. Badania laboratoryjne przeprowadzone w Polsce i w Europie wskazują, że JWH-018 jest obecne w przynajmniej kilku mieszankach ziołowych dostępnych do niedawna także na naszym rynku.

JWH-018

Efekty działania:

- Efekty działania JWH-018 nie zostały zbadane klinicznie. Przyjmujący przetwory konopi podają, że substancja wywołuje podobne efekty działania jak marihuana i haszysz. Niektóre źródła określają jej działanie jako silniejsze od marihuany, inne jako słabsze. Najprawdopodobniej JWH-018 wywołuje wzrost ciśnienia krwi, przekrwienie gałek ocznych, zaburzenia koordynacji ruchowej, zaburzenia uwagi, wysuszenie śluzówek.

JWH-018

Zagrożenia

Działanie niepożądane:

- Do działań niepożądanych można zaliczyć przyspieszone tętno, zawroty głowy, apatię, dekoncentrację, niemożność skupienia uwagi, lęki i urojenia.

Zagrożenia:

- Należy przypuszczać, że JWH-018, podobnie jak marihuana, może powodować uzależnienie psychiczne oraz indukcję chorób psychicznych. Analogicznie do THC, najprawdopodobniej przedawkowanie ze skutkiem śmiertelnym jest niemożliwe. Pomimo tych hipotez, brakuje na razie badań na temat skutków krótkotrwałego i długotrwałego używania, w tym uzależnienia, toksyczności JWH-018 oraz interakcji z innymi substancjami. Jednakże istnieją doniesienia o hospitalizacji kilku konsumentów w efekcie przedawkowania.

JWH-018

Legalność

- JWH-018 jest w Polsce objęty kontrolą prawną od 8 maja 2009 roku zgodnie z nowelizacją ustawy o *przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 roku*. Substancja ta jest objęta kontrolą prawną we Francji i czasową kontrolą w Niemczech i Austrii.

Mefedron

- Nazwa chemiczna: 4-metylometkatynon (**4-MMC**).
- Syntetyczna substancja stymulująca o działaniu **empatogennym** (zwiększającym uczucie empatii z otoczeniem)
- wprowadzona na rynek przez izraelską firmę **Neorganics**.
- Najczęściej występuje w postaci **białego proszku**. W sprzedaży (obok innych syntetycznych katynonów*) występuje także w formie tabletek lub pigułek, rzadziej w płynie
- Sprzedawany jako „**sole do kąpieli**”

Zagrożenia

- Najprawdopodobniej szczególnie niebezpieczne wydaje się łączenie mefedronu z innymi substancjami stymulującymi i/lub podnoszącymi ciśnienie (w tym z np. kofeiną) a także z alkoholem.

Przedawkowania

- 1 przypadek śmiertelny bezpośrednio powiązany z użyciem mefedronu (Szwecja)
- 14 przypadków w Anglii, w których istniało duże prawdopodobieństwo iż przyczyną zgonu mógł być mefedron.
- Ponadto od stycznia 2009 odnotowano w Londynie 31 przypadków ostrego zatrucia związanego (wg. opinii osób poszkodowanych) z mefedronem.

Stan Prawny

- Mefedron do sierpnia 2010 jest w Polsce substancją nielegalną
- Europejski Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii przygotowuje tzw. Joint Report nt. tej substancji w celu przedstawienia go Komisji Europejskiej, Radzie Europy i Europejskiej Agencji ds. Leków (EMA) oraz ewentualnego podjęcia dalszych kroków prawnych.
- W Europie mefedron jest objęty kontrolą prawną w Szwecji, Norwegii, Finlandii, Estonii, Danii, Holandii, Chorwacji, Rumunii, Irlandii i w Niemczech. Wkrótce zostanie objęty kontrolą prawną na Litwie.
- Zarówno w Polsce jak i w innych państwach UE mefedron nie ma zastosowania w przemyśle farmaceutycznym, chemicznym, spożywczym ani w innych branżach.
- Mefedron nie ma także zastosowania jako prekursor
- Komisja Europejska podjęła decyzję o wszczęciu procedury oceny ryzyka związanego z mefedronem. Raport został przygotowany przez EMCDDA/Europol i został przedstawiony Komisji

Inne źródła informacji o nowych substancjach - internet

www.emcdda.europa.eu

New Drugs

EMCDDA - Action on

<http://www.erowid.org/>

<http://hyperreal.info/>

Dziękuję za uwagę

michal.kidawa@kbpn.gov.pl